

GEZAG VAN DE BIJBEL BELIJDENISCATECHISATIE

INLEIDING: DE 'BIJBEL'

De naam 'Bijbel' betekent zoveel als een verzameling boeken. Vandaar ook dat de populaire 'vertaling' het Boek heet. Naast het woord 'Bijbel' wordt er ook gesproken over de 'Heilige Schriften', waarmee de verzameling nog duidelijker genoemd wordt. Ook wordt gesproken over 'Heilige Schrift', waarmee juist de eenheid tussen de diverse Bijbelboeken bedoeld wordt. Daarmee wordt de Afzender duidelijker: de Heilige! Deze God maakt Zichzelf bekend door Zijn Woord.

TWEE DELEN, met 1 inhoud! De verzameling omvat 2 delen en een aantal *series*:

Het Oude Testament (eigenlijk kun je beter met 'oude verbond' vertalen):

- Thora, dat letterlijk heenwijzing (zoiets als 'wegwijzer') betekent en dus *meer is dan de wet alleen*. (Genesis – Deuteronomium, ook wel genoemd 'de vijf boeken van Mozes'.)
- Nebi-im, dat letterlijk 'profeten' betekent. Het heeft twee onderdelen:
 1. vroege profeten (Jozua, Richteren, Samuël en Koningen) en de
 2. late profeten (Jesaja – Maleachi)
- Chetubim, dat letterlijk 'geschriften' betekent en dus de rest van de Bijbel vormt.

Het Nieuwe Testament (of Nieuwe Verbond):

- Evangeliën, levensbeschrijvingen van Jezus. Vier verschillende getuigenissen, die op cruciale momenten met elkaar gelijk lopen en toch steeds weer eigen accenten leggen. De eerste drie heten synoptische evangeliën, omdat ze samen een gelijke opbouw hebben (van geboorte tot het lijden, sterven en opstaan van Jezus), het vierde evangelie is van een andere soort, met meer een aantal diepteboeringen uit het leven van Jezus.
- Het boek Handelingen (van de ...), dat als een geschiedenisboek is opgenomen maar zo ook een groot pleidooi is voor de waarheid van het Evangelie van Jezus. Hij gaat ook na Zijn dood door, om de hele wereld te bereiken.
- Daarna komen de brieven,
 1. Eerst de brieven van Paulus (aan de Romeinen – aan Titus)
 2. Dan de brief aan de Hebreëën (schrijver onbekend)
 3. De brieven van Jakobus, Petrus, Judas en Johannes
- De Openbaring, over wat komen gaat, de APOCALYPS, de openbaarmaking van verborgen dingen.

HOE KOMEN WE AAN DE BIJBEL?

De Bijbel is geïnspireerd, oftewel door de Heilige Geest ingeblazen (THEOPNEUSTOS). Dat betekent dat de verschillende schrijvers (in hun eigenheid) 'instrumenten' zijn geweest voor de Heilige Geest. Hij gebruikte hun gaven en liet hen een bepaalde weergave van een geschiedenis of een eigen ervaring op zo'n manier opschrijven dat dit tot op de dag van vandaag zeer veelzeggend is en zelfs een openbaring van Gods kant is. De Here God spreekt door de Bijbel tot ons, heel concreet; het lezen van het Woord van God kan op een bijzondere wijze (door de 'verlichting' van de Heilige Geest) betekenen dat God tot ons spreekt.

Er is verschil van mening of er sprake is van mechanische inspiratie (de Bijbelschrijvers hebben alleen maar opgeschreven wat God hen letterlijk influisterde) of organische inspiratie. (de Bijbelschrijvers hebben op een bijzondere wijze de nabijheid van God ervaren toe ze naar eigen inzichten en mogelijkheden hebben opgeschreven wat er was gebeurd.)

HOE WERKEN WIJ MET DE BIJBEL?

Je kunt niet zo maar bepaalde teksten uit de Bijbel halen en daar het keurmerk aan verbinden: 'zo spreekt God'. Het gaat dan namelijk om een specifieke selectie van teksten, die altijd aan kritiek onderhevig is. Tegelijk mag je zoeken naar wat de Heilige Schrift van God ook vandaag de dag over bepaalde onderwerpen te zeggen heeft en dus kan een bepaalde selectie van teksten heel goed werken. Elke keer mag je vragen: wat zegt dit gedeelte over de Here God?

OVER DE VERHOUDING TUSSEN OUDE EN NIEUWE TESTAMENT

Er zit verschil tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament, heel eenvoudig vanwege het feit dat het laatste deel van de Bijbel alles beschrijft over en vanuit Jezus Christus, terwijl Hij in het Oude Testament slechts verborgen gebleven is. Vandaar dat het verschil tussen OT en NT wel eens gemakshalve genoemd wordt: OT is de belofte en het NT is de vervulling. Er zijn echter mensen geweest die daarmee ook maar besloten om het OT als verouderd aan de kant te schuiven. Als je toch de vervulling hebt, waarom zouden wij ons nog bezighouden met de belofte? Ze beriepen zich op Hebr. 8:1. Aan de andere kant, misschien wel als een reactie op de vorige mening, stelde men dat het wezenlijke reeds in het OT gesteld werd en dat het NT slechts een 'verklarende woordenlijst' is om het OT beter te begrijpen (Van Ruler). Duidelijk is dat het gaat om dezelfde God, de Schepper van de hemel en van de aarde en om de verzoening van onze zonden en het verbond waarmee God Zich voortdurend aan het volk verbindt. Daarom is de eenheid tussen Oude en Nieuwe Testament zeer belangrijk en eigenlijk onopgeefbaar.

DE BIJBEL VERTOONT EEN EENHEID IN DE VERSCHIEDENHEID

De Bijbel, een verzameling van 66 boeken die in zeer diverse perioden door verschillende schrijvers is opgesteld (gedurende zeker 1600 jaar!), heeft een duidelijke innerlijke samenhang (*inhoudelijke consistentie*). Daarom wordt er op verschillende momenten teruggegrepen om ernaar te verwijzen (Mat.4:4,7 en 10) en zijn er ook vervullingen van wat vroeger voorspeld is: Zach.9:9 en Mat.21:5; Zach.11:12 en 13 en Mat.27:9 en 10, maar ook Ps.2:8,9, 16,17 en 19 komen zichtbaar terug, zo'n 1000 jaar later!

De Bijbel is door mensen geschreven maar niet door mensen bedacht. God Zelf spreekt er op een duidelijk te horen wijze. Het Woord heeft overtuigingskracht. Calvijn: Jezus komt Zelf naar ons toe in het gewaad van de Heilige Schrift. Volgens sommigen is de Bijbel daarmee een 'papieren paus', met goddelijk gezag.

DE VORM VAN DE BIJBEL

De oorspronkelijke documenten zijn niet meer beschikbaar. Dat is te verklaren vanuit het verleden, waarin het christelijk geloof en de aanhangers ervan, werden vervolgd en de heilige boeken werden verbrand. Daarnaast was er in die tijd ook niet veel waardering voor het oorspronkelijke werk, maar vooral voor een betrouwbaar nieuw exemplaar. De oorspronkelijke documenten zijn op papyri en op perkament geschreven, die erg kwetsbaar zijn. Ondanks dit zijn er, ook bijzonder oude, handschriften gevonden met weinig tekstverschillen, zodat de betrouwbaarheid van de tekst bijzonder groot is.

Daarnaast is er in de geschiedenis van Israël en de kerk veel discussie geweest over de wenselijkheid om bepaalde boeken wel of niet op te nemen in de 'verzameling' van de Heilige Schrift. Zo werd rond het jaar 100 n. Chr. bepaald dat ook Prediker en Esther gezaghebbende boeken waren. Daarbij werd een aantal boeken 'apocrief' of 'deutero-canoniek' genoemd, oftewel 'verborgen' of 'onduidelijke' boeken.

DE CANONVORMING

De inhoud van het Oude Testament werd in een conferentie in het jaar 100 vastgesteld. De inhoud van het Nieuwe Testament was in die periode ook al wat duidelijker: de brieven van Paulus en de Evangelieën van Mattheüs, Marcus en Lukas werden gebundeld. Rondom 200 A.D. is de verzameling van het Nieuwe Testament vrijwel rond, hoewel zonder de Brief aan de Hebreëen en met de Openbaring van Petrus en de Wijsheid van Salomo.

Als norm werd gebruikt: de betrouwbaarheid van de schrijver en het innerlijke gezag van het Bijbelboek.

Op zich is de canonvorming werk van mensenhanden en –monden geweest, maar blijkbaar heeft de Heilige Geest zo willen werken (Zie ook Hand.15:28). De inhoud van het Nieuwe Testament werd pas feitelijk vastgesteld in Carthago (waar Augustinus in de buurt verkeerde) rondom het jaar 400 A.D. Deze inhoud hebben wij nog steeds.

VERTALINGEN

Er zijn verschillende vertalingen van de Bijbel in omloop. Al snel werd de Bijbel in het Latijn vertaald, een vertaling die zeer lange tijd als het uitgangspunt fungeerde. Pas na de Middeleeuwen werd de Bijbel in landstalen vertaald. Een probleem hierbij was dat een landstaal in die tijd nog niet zo was ontwikkeld, zodat allerlei nieuwe woorden moesten worden bedacht. Dit is een van de redenen waarom de Statenvertaling (in opdracht van de Staten Generaal door hoogleraren in Leiden uitgevoerd en in 1618 en 1619 door de synode bevolen, dus tijdens het twaalfjarig bestand tijdens de Tachtigjarige oorlog) een 'monument van onze landstaal' is. Deze 'Statenvertaling' heeft eeuwenlang de 'dienst uitgemaakt', oftewel in alle kerkdiensten gebruikt. Deze vertaling is erg letterlijk: 'Here der heerscharen', en 'heilige der heilige' zijn hiervan voorbeelden. Het uitgangspunt was: *de mensen dichter bij de Bijbel brengen.*

Dit principe is ook zichtbaar in de 'Nieuwe Vertaling' van 1951, die hetzelfde uitgangspunt heeft als de Statenvertaling. Er is uiteraard gebruik gemaakt van de inmiddels vergrote kennis van het Hebreeuws en het Grieks, de 'grondtalen' van de Bijbel. De NBV laat inmiddels duidelijk een ander principe zien: *de Bijbel wordt dicht bij de mens gebracht.*

Daarnaast kwamen ook andere vertalingprincipes voor bij andere vertalingen. Zo is in het Boek gebruik gemaakt van een ander principe: de Bijbel dichter bij de mensen brengen. De betekenis van de teksten wordt in de vertaling verduidelijkt. Er wordt dus niet letterlijk vertaald, maar de betekenis wordt scherper doorgegeven. *Eigenlijk gaat het dus vooral om een uitleg of een interpretatie van de oorspronkelijke tekst.*

Het Oude Testament is vrijwel helemaal in het Hebreeuws geschreven en hoewel dit een dode taal is (deze taal wordt nu niet meer gebruikt) is deze, ook voor ons, goed te lezen. Dat komt vooral door het werk van de masoreten, Joodse geleerden, die onder meer klinkers hebben toegevoegd aan de klassieke Hebreeuwse teksten, zodat we nog steeds de uitspraak, accenten en ook uitleggingen kennen. De Bijbel is een veelsoortig boek met een duidelijke Boodschap: verblijdend nieuws. In de Bijbel staan veel verschillende genres en de teksten zijn afkomstig uit zeer diverse perioden. Zo zijn er bijvoorbeeld (soms erg) oude liederen opgenomen en worden er zeer oude bronnen geraadpleegd. Ook staat er prachtige proza en Poëzie in. Er is leerzame wijsheidsliteratuur en een venijnige fabel te vinden. Soms gaat het om zeer gedetailleerde informatie, soms ook weer over een globale beschrijving van wat er gebeurd is.